

VEDLEGG

Avtale mellom regjeringspartiene og partiene Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne

Folketrygdens alderspensjon er det bærende elementet i det samlede pensjonssystemet. Et grunnleggende formål er å gi den enkelte økonomisk og sosial trygghet, når det ikke lenger kan forventes at man kan forsørge seg selv ved eget arbeid. Pensjonssystemet må sikre en trygg og verdig alderdom for alle, og befolkningen må ha tillit til at systemet også i framtiden vil innfri sine pensjonsløfter.

For å sikre forutsigbarhet for folks pensjoner, er det viktig at pensjonssystemet har bred politisk oppslutning over tid. Pensjonsbeslutninger er langsiktige. Beslutninger om pensjonsregler som tas i dag, vil ofte først få full virkning på lengre sikt. Dette tilsier at konsekvenser av systemendringer bør vurderes grundig. Samtidig er samfunnet i konstant utvikling, noe som tilsier at det jevnlig vil være behov for å oppdatere kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for utformingen av pensjonssystemet. Pensjonssystemet er komplisert, og endringer i én del av systemet kan ha utilsiktede konsekvenser for andre deler. Det er derfor viktig at endringer gjøres på bakgrunn av vurderinger av hvordan det vil påvirke helheten i pensjonssystemet på kort og lang sikt, for å ivareta både den sosiale og den økonomiske bærekraften.

Arbeidskraften er vår klart viktigste ressurs, og et viktig mål med pensjonsreformen er å stimulere til lengre yrkeskarrierer. Yrkesaktiviteten i eldre aldersgrupper har økt etter reformen i 2011, i tråd med målsettingen, selv om også andre forhold har bidratt til dette. I møte med en utvikling der vi lever stadig lenger, er det avgjørende å legge til rette for et helsefremmende, trygt og inkluderende arbeidsliv som muliggjør at folk kan bidra i arbeidslivet lengst mulig.

Avtalepartene anerkjenner at de grunnleggende premissene for dagens pensjonssystem videreføres. Dette inkluderer regulering av løpende pensjon med et snitt av lønns- og prisvekst og behovet for at man må jobbe lengre i takt med at levealderen øker. Vi er videre enige om følgende for perioden de neste ti årene:

Aldersgrenser

1) Aldersgrensene i pensjonssystemet økes i tråd med forslaget i Meld. St. 6 (2023–2024), Et forbedret pensjonssystem med en styrket sosial profil. Forslaget innebærer en gradvis økning av aldersgrensene i pensjonssystemet fra og med 1964-kullet. Sosiale rettigheter som sykepenger, dagpenger og arbeidsavklaringspenger utvides i tråd med endringen av normert pensjoneringsalder.

2a) Det skal etableres en sliterordning i folketrygden, som innføres samtidig med de andre endringene i pensjonssystemet. Ordningen skal bidra til å sikre det sosiale perspektivet i pensjonssystemet og ha en størrelse som gir den enkelte som går av tidligere enn levealdersjusteringen legger opp til, økt økonomisk trygghet. Ordningen skal etableres etter modell av sliterordningen i privat AFP og ha en årlig ytelse på 0,25 G for de som går av fem år før normert pensjonsalder og trappes gradvis ned ved høyere avgangsalder. Partene skal involveres i utformingen av sliterordningen.

2b) Det skal gjøres et arbeid for å forhindre at vi får et arbeidsliv der arbeidstakere slites ut, mentalt og fysisk, og ikke evner å stå i arbeid. Tidspunkt for den enkeltes avgang påvirkes av

forhold både i og utenfor arbeidslivet. Arbeidet som gjøres skal særlig se på forhold i arbeidslivet som på ulike måter påvirker avgangsalder, og i samarbeid med partene se på løsninger for tilrettelegging, tilpasning og kompetansetiltak på arbeidsplassen, slik at flere kan stå lengre i jobb. Arbeidet kan organiseres som et eget utvalg, eller sees i sammenheng med andre pågående prosesser.

3) Plikten til å fratre ved oppnådd særaldersgrense gjeninnføres ikke. Hvilke stillinger som i fremtiden skal ha særaldersgrenser, samt hvilke aldersgrenser som skal gjelde, avklares i en egen prosess, som avtalt med partene. Forsvaret skal håndteres i et eget løp, også sett opp mot fratredelsesplikten.

4) Den alminnelige aldersgrensen for statsansatte og andre medlemmer i Statens pensjonskasse økes fra 70 til 72 år, og dermed harmoniseres med arbeidsmiljølovens generelle aldersgrense på 72 år for ansatte i privat sektor. Det skal utredes tiltak for å gjøre det lettere å stå videre i arbeid utover de ordinære aldersgrensene i aldersgrenseloven (staten) og arbeidsmiljøloven, herunder vurdere bedriftsinterne aldersgrenser.

Uføre

5) Alderspensjon til uføre skal styrkes, i tråd med forslaget i Meld. St. 6 (2023–2024), Et forbedret pensjonssystem med en styrket sosial profil. Forslaget innebærer i utgangspunktet at uføre skjerms for 2/3-deler av effekten av levealdersjusteringen og at uføres videre skjerming skal speile yrkesaktives avgangsmønster.

6) Det skal etableres en overgangsordning for uføre i kullene 1954-1962. Overgangsordningen skal ivareta kullene som ikke har skjermingstillegg i den delen av pensjon som utmåles etter gamle regler. Overgangsordningen skal sikre personer født i disse årskullene et skjermingstillegg i den gamle delen av folketrygden, tilsvarende det som ble gitt for årskullet født 1953.

Minsteytelser

7) Minsteytelserne i pensjonssystemet skal reguleres i tråd med forslaget i Meld. St. 6 (2023–2024) – Et forbedret pensjonssystem med en styrket sosial profil. Forslaget innebærer at minstesatsene G-reguleres. Alle løpende pensjoner reguleres med snitt av lønns- og prisvekst. G-regulering av minstesatsene sikrer at minsteytelserne følger velstandsveksten i samfunnet. Regulering med snitt av lønns- og prisvekst etter uttak, sikrer at de som mottar minsteytelserne i likhet med andre pensjonister, får økt kjøpekraft når lønsmottagerne får det.

Informasjonsarbeid

8) Det skal utarbeides en helhetlig strategi for informasjon på pensjonsområdet. Arbeids- og velferdsetaten skal ha tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å bistå den enkelte i spørsmål om egen pensjonsbeslutning. Også tjenestepensjonsleverandørenes roller og ansvar må inngå i informasjonsstrategien.

Individuell pensjonssparing

9) Grensen for sparing i IPS, skal fra og med statsbudsjettet for 2026, være på minst 25.000 kroner.

Evalueringer

10) Pensjonssystemet skal evalueres om lag hvert tiende år, for å følge med på utviklingen i både den sosiale og den økonomiske bærekraften. Som en del av neste tiårs-evaluering skal følgende punkter inngå:

- Det skal gjøres en helhetlig gjennomgang av pensjonssystemet for å vurdere den økonomiske og sosiale bærekraften når man ser folketrygd, tjenstepensjon, AFP og individuelle pensjonsspareavtaler i sammenheng. Dette inkluderer en evaluering av levealdersjustering av aldersgrensene sett opp mot reell avgangsalder, med formål om å sikre økonomisk trygghet og at systemet skal være sosialt bærekraftig.
- For store forskjeller i ulike årskullspesifikke minstenivåer er ikke ønskelig. Derfor skal behovet for en mekanisme for å forhindre urimelig store forskjeller mellom ulike minstenivåer og mulig innretning av en slik ordning, utredes.
- Dersom erfaringer med sliterordningen tilsier årlige kostnader som overstiger 1 mrd. kroner målt faste lønninger, må det gjøres en ny vurdering av slitertilleggets størrelse og innretning, og om eventuell medfinansiering fra partene i lys av blant annet igangsatte tiltak som gjør det lettere å stå lenger i arbeid.

29. februar 2024

Avtale mellom regjeringspartiene og partiene Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Kristelig folkeparti og Miljøpartiet De Grønne

Tuva Moflag

Arbeiderpartiet

Heinrich Jørgensen

Høyre

Janne Eidsen

Senterpartiet

Frederik Dethlefsen

Sosialistisk venstreparti

Steffen Johansen

Venstre

Bjell Høyland

Kristelig Folkeparti

Åshildur

Miljøpartiet De Grønne